

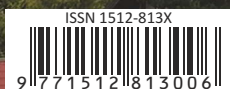
BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

GODINA XXXI. • BROJ 370 • LISTOPAD 2025.

Cijena 2 KM • Za inozemstvo 2 €

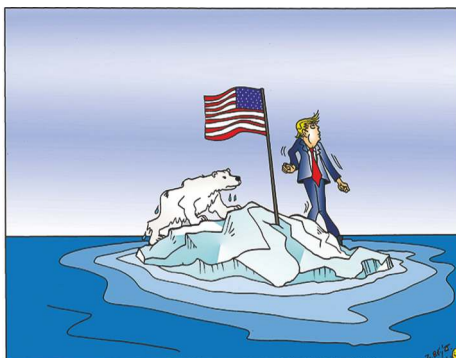

Između dva broja

U ovoj dekadi, a dvadesete su godine 21. stoljeća, svijet u tehnološkom smislu pomjera granice do neslučenih razmjera. Već imamo da se umjetna inteligencija sama nudi vlasnicima pametnih telefona i doista izvodi čuda zahvaljujući s kojima korisniku uštedi značajno vrijeme. Dalje, kojekakvim aparatima izdaju su glasovne zapovijedi, a već su u fazi kad su i oni sami progovorili. Kućna pomagala spojena na internet aktivira se iz daljine, te ona odrade svoje i vrte se u stanje mirovanja. Rezolucija kamera i obrada fotografija nude fantastične mogućnosti. Plaćanje se može vršiti preko mobitela, QR kodovi su znatno olakšali procedure... itd., itd. Sve nikad lakše, a ljudi iz nekog razloga nikad manje zadovoljni i još manje sretni.

No, pokazuje se da sva ta usrećenost tehnikom i tehnologijom ima i drugu stranu medalje. Privatnost je došla "na izvolite", uređaji odnosno algoritmi učas shvate interese korisnika i zasipaju ga ponudama iz detektirane oblasti. To su još uvijek pojave koje prosječan korisnik smatra čak dobrima, ali iza internetske zavjese vrebaju i hakeri koji su u stanju uraditi svašta, sve do toga da izazovu ozbiljne probleme za ciljani državni sistem. No, najnoviji primjer potkopavanja opće sigurnosti jesu dronovi.

Leteće sprave s motorčićima i malim propelerima te ugrađenom kamerom donijele su revoluciju, široku primjenu i mnoge prednosti, ali kad se govori o vojnoj inačici i na koncu dronu kao oružju, čini se da je svijet sebi napravio problem. Nema tako jefitnog niti toliko učinkovitog sredstva da ih se obuzda, a sklapati ih i služiti se njima počeo je svatko pa tako i neke zlonamjerne grupacije trećeg reda. Dok sustav elektronske obrane i zaštite detektira kakvi su i što im je namjena odnosno namjera, prolazi kritično vrijeme za adekvatnu reakciju. S tim problemom su se zadnjih mjeseci počeli suočavati u Danskoj, Fran-

cuskoj, Njemačkoj... Sumnjivi a neidentificirani dronovi muvaju se nebom oko zračnih luka, što vojnih što civilnih, čime je u komercijalnom prometu izazvana pomutnja, dakako i financijski gubici.

Sve izgleda tako kao da se netko poigrava, no stvar nije tako bezazlena i tko god stajao iza tih incidenata za rezultat je izvukao na površinu laku ranjivost onih zemalja koje pogođenost boli utoliko više što su iz reda najrazvijenijih. Europski dužnosnici prstom upiru na Rusiju jer je pokazala i otvorenu drskost ulazeći naoružanim dronovima gdje i borbenim avionima u pogranične zračne prostore Poljske, Rumunjske, Estonije, Latvije i Litve. Protumačeno je to kao rusko provociranje NATO-a i ispitivanje njegovih sposobnosti, a Savez je brzo spoznao da ga se povlači za nos jer zbog dronova prosječne vrijednosti od oko 10 tisuća dolara na uzbunu svako malo polijeću lovci čija je pojedinačna vrijednost oko 100 milijuna dolara.

Zbog nove ruske taktike i američke najave o povlačenju baltičke zemlje su se našle u posebno nezahvalnoj situaciji pa je na koncu pokrenuta operacija "Istočna straža" s idejom da se više resursa međusobno poveže na cijelom istočnom krilu – bilo da se radi o raspoređivanju raketnih sustava ili tehnologiji protiv dronova. Europljani počinju uviđati da se pitanju vlastite sigurnosti i obrane moraju posvetiti daleko više nego dosad jer Amerika pod predsjednikom **Donaldom Trumpom** mijenja svoj pristup. On je

nedavno sugerirao da bi NATO savez trebao razmotriti izbacivanje Španjolske iz svojih redova zbog zaostajanja te zemlje u vojnoj potrošnji. Članice ovog sigurnosnog saveza, kojeg predvodi SAD i koji obuhvaća 32 zemlje, dogovorile su ljetos da će naglo povećati svoje vojne izdatke na 5 posto BDP-a, čime su ispunile jedan od glavnih Trumpovih prioriteta drugog mandata.

Kad je o Trumpu riječ, ovaj živopisni šef dojučer glavne svjetske velesile pokušava i dalje održati privid upravljanja svijetom. Istina, ovih dana je uspio progurati primirje u području Pojasa Gaze i odmah zatim zatražio da mu se dodijeli Nobelova nagrada za mir, koju mu Norveški komitet naravno nije dao. Dovoljno se prisjetiti, netko tko je širitelj mira ne bi pokazivao pretenzije prema jednom Grenlandu, a Trump je na početku ove godine pokazao pretenzije i iznio zahtjeve Danskoj, čiji je to posjed, da mu taj strateški otok bogat resursima bude predan – na ovaj ili onaj način. Na *ovaj* nije uspjelo, na *onaj* se dosad nije prešlo jer ruski vođa **Vladimir Putin** tijekom cijele ove godine našao je doista puno prečeg posla svima, cijelom Zapadu.

Na Balkanu, u zemljici Bosni (i Hercegovini), početak listopada donio je odlazak jednog pjevača narodne muzike koji je osvojio srca svojom prostodušnošću, iza kojeg je mnoštvo ne samo hitova, nego humanitarnih koncerata, ali i svakodnevne humane geste kojima se bavio vrlo diskretno. Ovih dana dok se još svježe recikliraju njegovi istupi i poruke, podsjetimo, **Halid Bešlić** je imao i dijagnozu za bh. politiku i društvo. Znao je, između ostalog, reći: "Imamo puno dobrih ljudi u ovoj zemlji, i dobri smo k'o pojedinci, al' k'o ekipa nikako. Ja ne znam šta je pa je tako." Ili za političare: "Ja sam jedno vrijeme imao vjere, ono iza rata, da će bolje bit', al' napravili su da sam sada pesimist. Što je najgore, potrošili su nam nadu."

Da, nije to mogao preciznije kazati. Nažalost, likovi na koje se to odnosi hine da nisu shvatili. Objavljuju selfije snimljene kad su se "preko veze" sretali s njim, i opraštaju se, kao.

B

IZ ŽUPNIH MATICA

VAREŠ Umrli: Željko Pentić (1950.), Mirjana Šimunović rođ. Trutina (1955.), Luca-Marija Miočević rođ. Miočević (1944.), Nada Jarčević (1978.), Katarina Ilić rođ. Pavlić (1944.), Marija Ljevak rođ. Franjkić (1947.), Ana Barnjak (1937.).

Izdavanje ovog broja potpomognuto je sredstvima Središnje uprave Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" i Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Ovoga puta, posebnu zahvalnost za potporu listu upućujemo tvrtki "Nordex pro" d.o.o.

Na naslovnici: Selište pod Kotom (Foto – **M. Marijanović**)

POTPORA LISTU "BOBOVAC"

Vlatka Kraljević, Njemačka – 50 €, **Mladen Radoš**, Švedska – 100 KM, **N. N.**, Vareš – 100 KM, **J. Š.**, Kiseljak – 120 KM, **Monika Kalfić**, D. Vijaka – 30 €, **Dr. Krešimir Mlivočič**, Njemačka – 50 €.

Svima hvala lijepa!

Broj učenika (p)ostaje ključni problem

S početkom školske godine redovito donosimo podatke o brojnom stanju učenika i o projektima u školama u Varešu, pa s blagim zakašnjenjem donosimo i ovogodišnji presjek kako bismo nastavili kontinuitet. (Osnovna škola u Vareš Majdanu prije par godina prestala je odgovarati na iniciranje kontakta s naše strane, pa je stoga nema ni u ovom izvješću.)

U OŠ Vareš vlada pozitivno ozračje. Ravnateljica **Ilijana Vido- vić** i njezina pomoćnica **Sabina Librić** ističu da je školska godina krenula dinamično i smatraju priznanjem to što je OŠ "Vareš" u ovoj godini dva puta posjetio kantonalni ministar obrazovanja, znanosti kulture i sporta **Mirza Mušija**. (Inače se ministre u Varešu viđa svakih nekoliko godina.) One također žele naglasiti da je suradnja s nadležnim ministarstvom krajnje korektna.

Realizirana je ideja organiziranja produženog boravka u školi, čime su sačuvana i 2 radna mjesta, a za početak 9 djece koristi ovu pogodnost u vremenu od 10 do 16 sati. Za to je bilo potrebno osigurati donatore, izraditi elaborat, nametnuti sebi dodatnu menadžersku obvezu, ali uz potporu Fondacije Adriatic (7.100 KM) i Općine Vareš (3.000 KM) urađeno je opremanje prostorije i rekonstrukcija toaleta, a kantonalno ministarstvo je zatim dalo suglasnost i preuzelo obvezu plaćanja radnica te izmirivanja pratećih troškova.

Ministarstvo će nadalje financirati kompletnu rekonstrukciju sanitarija u ovoj matičnoj školi u iznosu od 65 tisuća KM, a posebno su dotrajale instalacijske i odvodne cijevi (ugrađene u drugoj polovici prošlog stoljeća).

Bilo je još potpore za školu u vidu cvijeća i alata za vrt u vrijednosti 2.000 KM, to je donirao OESS, a Fondacija Adriatic sponzorirala je Dane okoliša, Dječje igre, itd.

Dođosmo na kraju do brojki, a one... ne prestaju opadati. Prošle godine škola je imala 181 đaka, ove ih ima 166 – dakle 15 manje. 102 učenika pohađaju nastavu na bosanskom jeziku, a 64 na hrvatskom. Mali broj učenika u pojedinim razredima nije u skladu s pedagoškim standardima pa ih se zbog racionalizacije počinje kombinirati, pri čemu se javlja problem kad su pitanju djeca s poteškoćama. S druge strane, škola je dobila pojačanje u stručnim kadrovima za takvu djecu, te među prvim u ZDK-a dobila psihologa. Pri školi zasebno djeluje i glazbena škola s 56 učenika.

Još područne škole: Ligatići već treću godinu zatvoreni, pojavom jednog prvašića škola u Očeviji ove godine ponovo otvorila vrata, Dragovići su isto sa samo jednim đakom, Pogar i Vijaka imaju po 3 đaka, a Pržići kako ispada najbolje stoje s 5 đaka.

U Mješovitog srednjoj školi "Nordbat 2" novi je direktor **Damir Hafizović**, no jednako je susretljiv kao i prijašnji. Škola kojom upravlja ove je godine upisala 159 učenika, što je 2 manje nego lani pa to djeluje zanemarivo. Međutim, sužava se izbor smjerova pa su ove godine upisnici u prvi razred (kojih je bilo 39) mogli birati između gimnazije, medicinske škole i saobraćajne stručne škole, a u višim razredima zastupljene su još rudarsko-geološka i ugostiteljsko-turistička škola.

I u ovoj ustanovi priprema se obnova prošlostoljetnih sanitarija (realizacija kreće od 2. siječnja iduće godine, dok učenici budu na raspustu). Novčana sredstva za to dolaze od TzuXing fondacije s dalekog Tajvana, a bit će utrošena posredovanjem nevladine udruge "Alterural" kao menadžera projekta. Predviđeni iznos je 33.266 eura.

Direktor još ističe da je škola prešla na grijanje peletom, ali da se javljaju poteškoće s cijenom i dobavljanjem tog energenta (sve se odvija putem tendera i državne Agencije za javne nabavke). Budući da je za grijanje peletom potreban zamašan iznos od oko 50 tisuća KM direktor se nada da će ova škola u skorije vrijeme doći na red za energetska "utopljanje", a u koje prema vlastitim prioritetima investira nadležno kantonalno ministarstvo.

Za vrijeme mog susreta s direktorom, u školi su boravili i donatori iz Njemačke koji su dopremili određenu opremu iz oblasti pružanja prve pomoći i provodili obuku, za ne daj Bože.

Dodjela sredstava putem javnih poziva ZDK-a

Na sjednici Vlade Zeničko-dobojskog kantona 22. rujna 2025. doneseno je više finansijskih odluka, u sklopu kojih su odobreni i neki projekti iz općine Vareš. Uz pregled projekata donosimo i malo nekih usporedbi.

Na prijedlog Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta donesena je odluka o raspodjeli sredstava u iznosu od 520 tisuća KM; od toga npr. za znanstveno-istraživačku djelatnost 170 tisuća KM. Iz te mase Općini Vareš za sufinansiranje projekta rekonstrukcije Gradskog stadiona u Varešu odobreno je 100 tisuća KM, a isti iznos je dodijeljen Općini Maglaj za prvu fazu projekta izgradnje pomoćnog igrališta Gradskog stadiona u Maglaju.

Također su odobrena sredstva neprofitnim organizacijama s područja ZDK-a za sufinansiranje projekata rekonstrukcije i sanacije vjerskih objekata te objekata koji imaju status nacionalnih spomenika u iznosu od 150 tisuća KM, od čega je za projekt zamjene stolarije na vareškoj župnoj crkvi Sv. Mihovila (ne Muhovila, kako stoji na inače pedantnoj službenoj stranici ZDK-a) izdvojeno 10 tisuća KM.

A u sjedištu Vlade ZDK-a već su potpisani ugovori o prijenosu sredstava gradovima i općinama za realizaciju projekata u oblasti cestovne infrastrukture. Za tu svrhu putem javnog poziva Ministarstva prostornog uređenja, prometa i komunikacija i zaštite okoliša ZDK-a općinama je podijeljeno 2,8 milijuna KM.

Premijer **Nezir Pivić** naglasio je da, i pored značajnog povećanja plaća za više od 9 tisuća proračunskih korisnika, Vlada ZDK-a ovu proračunsku godinu završava bez zaduženja, što potvrđuje da se "sredstvima u Proračunu upravlja domaćinski". Dodao je kako bi volio vidjeti sličan pristup i na višim razinama vlasti, podsjećajući da je Vlada Federacije BiH podijelila 275 milijuna KM za cestovnu infrastrukturu nižim razinama vlasti, pri čemu je ZDK izostavljen.

– Mi imamo drugačiji, pošten pristup. Pozivamo sve općine i gradove da sudjeluju u javnim pozivima i delegiraju projekte, jer oni najbolje znaju koje su potrebe građana. Zadovoljan sam suradnjom s predstavnicima lokalnih zajednica – zaključio je premijer Pivić.

– Sredstva nisu namijenjena isključivo turističkim destinacijama, već i lokalnim putevima od značaja za općine i gradove. Grad Zenica dobio je najveći iznos, gotovo pola milijuna KM, od čega je 400 tisuća KM namijenjeno za nastavak faze sanacije i asfaltiranja lokalne ceste prema Sportsko-rekreativnom turističkom području "Smetovi" – izjavio je resorni ministar **Adnan Šabani**.

– Mi i dalje ulažemo u razvoj turističke ponude, pa tako i u cestu prema izletištu "Ponijeri" gdje se nalazi jedino skijalište u kantonu. Riječ je o prometnici koju moramo izgraditi kako bismo poboljšali kvalitetu turističke infrastrukture i privukli posjetitelje iz drugih lokalnih zajednica tijekom zimskog razdoblja – rekao je kakanjski općinski načelnik **Mirnes Bajtarević**.

Dok su druge općine odmakle i dostigle fazu kad apliciraju za pomoćna igrališta i turističke ceste, Općina Vareš je u ovom paketu ishodila 120 tisuća KM: po 60 tisuća za rekonstrukciju dijela lokalnog puta Očevija-Mižnovići (što je već i realizirano) i za rekonstrukciju lokalnog puta Tunel-Strica-Zarudje (izvođenje je u planu naredne godine).

M. Marijanović

71330 Vareš, ul. Zvijezda 25
(poslovna zgrada Bobovac)

ProfiTex

MODNA METRAŽA I KONFEKCIJA

tel./fax: 032 849 300
e-mail: info@profitex.ba | www.profitex.ba

Svečanom pučkom misom 29. rujna 2025., u nazočnosti nekoliko stotina vjernika te hodočasnika iz drugih župa, obilježen je blagdan sv. Mihovila arkandela, zaštitnika župe Vareš. Uz koncelebraciju deset svećenika misno je slavlje predslavio apostolski nuncij u BiH nadbiskup Francis Assisi Chullikatt. Izdvajamo iz njegove homilije jedan upečatljiv fragment koji se ujedno odnosi na zagovor sv. Mihovilu što se spontano izgovara od strane puka u vareškoj župnoj crkvi (nakon molitve sv. Franje Asiškog *Klanjamo ti se*, dakle nakon završetka mise). U propovijedi nuncija pojašnjeno je i tko je autor molitve sv. Mihovilu:

"Krajem 19. stoljeća, papa Lav XIII., potresen uznemirujućom vizijom Crkve pod napadom, sastavio je poznatu molitvu: 'Sveti Mihaele arkandele, brani nas u boju; protiv pakosti i zasjeda đavolskih budi nam zaklon...'

Riječi su to koje i danas zadržavaju svoju snagu jer se zlo i danas pojavljuje u mnogim oblicima: u relativizmu koji zamračuje savjest, u sekularizmu koji hladi vjeru, u hedonizmu koji vara čovjeka i prazni nadu, u ideologijama koje izvrću istinu, u nepravdama prerušenim u napredak, u radikalizmima koji gaze nemoćne, u kulturi moći koja ranjava najmanje", predočio je nuncij i jednako nadahnuo nastavio:

"Mihaelov mač nije zemaljsko oružje, već živi simbol Božje riječi, oštrije od svakoga dvosjekla mača (Heb 4,12): ona probada laž, razotkriva prijevaru, razlučuje i najskrovitije misli srca. Ona prosvjetljuje savjesti, podupire kolebljive, učvršćuje vjernost pravednika i osvjetljava put vjernicima da hode u slobodi djece Božje.

Ujedno, taj mač nas poziva na ustrajnu budnost i neustrašivu hrabrost da svjedočimo Kristovu istinu, čak i kad to znači biti neshvaćen, isključen ili pozvan na žrtvu", poručio je, između ostalog, nuncij Chullikatt.

Vareški župnik fra Leon Pendić, uz hvalu braći misnicima, posebno se obratio nunciju:

"Preuzvišeni oče nadbiskupe, hvala Vam što ste došli među nas, u ovaj naš planinski gradić Vareš koji je možda malen brojem vjernika, ali bogat vjerom, poviješću i duhovnim naslijeđem. Vaša prisutnost danas nama je iznimna čast i duboka utjeha, jer nas podsjeća da smo povezani sa Svetim ocem, papom Leonom, i sa cijelom Katoličkom crkvom. Hvala Vam što ste predvodili ovo sveto misno slavlje i donijeli nam blizinu Rima i univerzalne Crkve."

Zatim se župnik obratio i hrvatskim političkim dužnosnicima u zakonodavnoj i

Nuncij Chullikatt, župnik fra Leon (lijevo) i dekan vlč. Pero (desno)

APEL iz vareške župe

izvršnoj vlasti budući da je misnome slavlju pribivalo izaslanstvo HDZ-a BiH predvođeno predsjednikom te stranke Draganom Čovićem.

"Također zahvaljujem predstavnicima hrvatske vlasti na čelu s gospodinom Draganom Čovićem, te svim nazočnim dužnosnicima – na vašoj prisutnosti ovdje, u Varešu, nakon dugo vremena. Vaš dolazak nosi poruku blizine, potpore i nade, i znači puno za ovaj narod koji nije zaboravio tko je, ni gdje mu je korijen. Nadamo se da će ovaj posjet potaknuti i konkretne korake u očuvanju dostojanstva, opstojnosti i ravnopravnosti Hrvata na ovim prostorima.

Kao franjevci, ovdje u Varešu prisutni stoljećima, nastojimo i dalje biti uz svoj puk – ne samo duhovno, nego i ljudski. U vremenima novih izazova – kada su prirodni resursi našega kraja izloženi pritiscima i interesima koji često ne poštuju ni čovjeka ni okoliš – osjećamo svoju obvezu da štitimo ono što nam je povjereno: ljude, stvoreni svijet i duhovnu baštinu.

Ne bih želio da me netko krivo shvati, nisam protiv razvoja ni prosperiteta već sam za čista sela, čist grad i normalne uvjete za život. Na općini Vareš imamo osam hrvatskih sela ili zaselaka zahvaćenih rudnicima, bilo eksploatacijom bilo istraživanjem, bilo transportom, a ta naša sela, što imaju od toga: imaju nikakve ceste, imaju prašinu, uništene šume, uništene puteve od silnih teretnih kamiona i nečiste vode. Molim sve Vas koji možete, sa svojih mjesta djelovanja, da zaštitite naša sela i naša prirodna dobra te da mještani koji žive u tim našim povijesno važnim selima, selima koja postoje još od vremena bosanske samostalnosti, imaju normalne uvjete za život", vrlo se izravno obratio župnik.

U neformalnom razgovoru nakon mise dekan Sutješkog dekanata vlč. Pero Brkić

također se obratio hrvatskim dužnosnicima podsjetivši na činjenicu da su Kraljeva Sutjeska, Vareš i Olovo samo središte drevne Bosne, gdje je do zadnjeg rata živjelo 40 tisuća Hrvata, a danas ih ima oko 4 tisuće, otprilike polovica toga broja u vareškom kraju, te zamolio da se u svjetlu te činjenice obrati pozornost na ovu enklavu i shvati težinu povijesnog trenutka.

Svečanu misu iz župe Vareš izravno je prenosio Radio "Marija", a uz lokalne medije – list "Bobovac" i radio "Bobovac" – priključila se reporterska ekipa RTV Herceg-Bosne. Misno slavlje animirano je pjesmom župnog zbora i sviranjem s. Ružice Marijić, uz iznimnu podršku Andree Nikolić s violinom, a posebnost su proslavi patrona dale i narodne nošnje.

M. Marijanović

U sklopu proslave proslave patrona, a nakon mise uočnice 28. rujna, župni ured Vareš organizirao je duhovni koncert u najstarijoj sačuvanoj katoličkoj crkvi u BiH, koja je također posvećena sv. Mihovilu.

Stara (ili mala) vareška crkva bila je posve ispunjena i prožeta posebnim raspoloženjem koje su puku priuštili prof. Željko Sertić i župnik fra Leon Pendić svojim muziciranjem, te župni zbor predvođen s. Ružicom Marijić i praćen od Vanje Anđić i Lane Marijanović na klavijaturi. Svoga su mladalačkog doprinosa ovom skromnom a radosnom događaju također dali Matej i Monika Dužnović, Dominik Pejčinović, Rafaela Ljevak i Marija Jozić.

KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I U INOZEMSTVU

+387 (0)61 862 717
+387 (0)32 843 083

Nakon sastanka na Miru

Treba vjerovati u Vareš

U Varešu su, na proslavi zaštitnika župe sv. Mihovila, a i povodom nedavnog obilježavanja 35. obljetnice osnutka Hrvatske demokratske zajednice u ovom gradu, 29. rujna 2025. godine boravili predsjednik HDZ-a BiH i Hrvatskog narodnog sabora Dragan Čović, zastupnica u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH i dopredsjednica stranke Darijana Filipović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH Josip Martić, načelnik općine Žepče Mato Zovko i predsjedatelj Općinskog vijeća Usora Anto Matić. Ispred župne crkve u Varešu dočekao ih je župnik fra Leon Pendić, kao i članovi Općinskog odbora HDZ-a BiH Vareš na čelu s predsjednikom Nikolom Šimićem. Zatim su dužnosnici HDZ-a BiH položili cvijeće i upalili svijeće kod spomenika za 125 poginulih vojnika HVO-a i civilnih žrtava Domovinskog rata, u župnome dvorištu.

Nakon pribivanja svečanoj misi, predsjednik HDZ-a BiH Čović i dopredsjednica Filipović obišli su obližnju Malu školu sestara franjevki, gdje su se upoznali s odgojno-obrazovnim i karitativnim radom sestara. Tijekom obilaska, sestre franjevke predstavile su im povijesni kontinuitet svoga djelovanja u Varešu, koje započinje 1936. godine osnivanjem škole i vrtića, odgovorivši time na tadašnje velike potrebe vareškog kraja za odgojno-obrazovnim radom. Nakon niza teških povijesnih okolnosti i prinudnog prekida rada, njihova karizma ponovno je zaživjela 2004. godine osnutkom Male škole. Danas ta ustanova, temeljena na franjevačkom poslanju, pruža odgoj, obrazovanje i karitativnu skrb djeci i mladima, s osobitim naglaskom na pomoć siromašnima, odgojno zapušteni-

ma i onima bez roditeljske skrbi. Svojim radom, uz potporu brojnih dobročinitelja i lokalne zajednice, sestre franjevke svjedoče vrijednosti solidarnosti i zajedništva, od neprocjenjive važnosti za život žitelja Vareša – predloženo je HDZ-ovu izaslanstvu, nakon čega se predsjednik stranke zanimao na koji bi način bilo najpotrebnije pomoći Maloj školi.

U trećoj fazi svoga boravka u Varešu predsjednik i dopredsjednica HDZ-a BiH posjetili su povratničko selo Mir kod Vareša, gdje su im domaćini pružili uvid u svakodnevni život i aktivnosti te u napore na očuvanju malobrojne zajednice mještana pri čemu podrška dijaspore ima presudnu ulogu. Predstavljen je i projekt izgradnje sportskog kompleksa na području iznad sela kao dokaz kako mali broj ljudi, kada postoji sloga i vizija, no i financijska zaleđina, može ostvariti iznimne rezultate.

Povrh svega na Miru je održan sastanak izaslanstva HDZ-a BiH s Općinskim odborom HDZ-a BiH Vareš, pri čemu se razgovaralo o aktualnom političkom trenutku, ali i temama važnim za žitelje ove općine. Predsjednik OO HDZ-a BiH Vareš Nikola Šimić zahvalio je predsjedniku Čoviću na dolasku i na cjelodnevnom posjetu, te iznio probleme s kojima se suočavaju Hrvati u Varešu danas. Na kraju je zaključeno da se lokalni HDZ snažnije angažira na pripremanju projekata i da se ispred lokalne zajednice aplicira na javne pozive, koji otvaraju nebrojene mogućnosti, a da će dužnosnici stranke na pozicijama u vlasti biti podrška svakom razložnom i propisno pripremljenom projektu.

Na odlasku, u izjavi za lokalne medije – list "Bobovac" i radio "Bobovac" – predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović sažeo je dojmove svoga posjeta Varešu te kazao:

"Nakon dužeg vremena ponovno sam ovdje, naravno danas je i svetkovina patrona i patron nas je okupio na misnom slavlju, a što je posebno vrijedno u Vareš je došao i preuzvišeni otac nadbiskup, naš nun-cij, što je poruka ohrabrenja i za Vareš i za Hrvate ovog kraja. Drago mi je da smo danas mogli razgovarati s jako puno ljudi, i nešto mladih ljudi koje sam prvi put susreo, a i dosta onih prijatelja s kojima smo svojevremeno realizirali neke projekte. Žalosti me vidjeti da je ostalo puno toga što treba napraviti u infrastrukturnom dijelu, što nije završeno, i čini mi se da ima dosta projekata, evo npr. sestra Kristina je iznijele neke projekte Male škole gdje smo već kazali da ćemo mi to uzeti na sebe."

Vezano za rad OO HDZ-a BiH u Varešu Čović je istakao:

"Sagledali smo situaciju i potrebno je da ojačamo stranačku infrastrukturu, treba da nađu jednu osobu koja može biti stalno uposlena ovdje, a da je plaća Središnjica iz Mostara i mislim da imamo dovoljno potencijala da projekte hrvatskog naroda u Varešu i oko samog Vareša podržimo. Nitko nema razloga da ih eliminiira bez obzira da li su to javni pozivi iz Federacije BiH ili Republike Hrvatske."

Za kraj je poručio kako na lokalnom planu treba vjerovati u bolji i ljepši Vareš:

"Najbitnije je da ljudi ovdje vjeruju u Vareš, jer ako vi vjerujete u Vareš onda ima razloga da se i mi potaknemo da dolazimo. Da pokažemo svima, i brojnijem narodu ovdje i svima koje za Vareš vežu lijepe uspomene pa i ovoj mladosti koja još uvijek vjeruje da ima smisla biti ovdje. Uvjeren sam da je taj optimizam koji sam iščitao na licima osoba s kojima sam se pozdravio i upitao dobar znak, i nama to onda stvara posebnu sliku da se treba potruditi i biti malo češće ovdje."

M. Marijanović

Nakon upečatljivog početka ovogodišnjeg Vareš Classic Festivala obilježnog koncertom "U Zvijezdi pod zvijezdama", u utorak, 23. septembra 2025. sa početkom u 19 sati u ambijentu Crkve Sv. Ivana Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci održan je drugi koncert naslovljen simbolično "Anima Aeterna". Ovoga puta, naglasak je bio, kako na solističkim, tako i zajedničkim izvedbama renomiranih evropskih i internacionalnih koncertnih umjetnika sa zavidnim karijerama. Muzičari koje je za potrebe koncerta u Kraljevoj Sutjesci okupila violinistica i umjetnička i izvršna direktorica festivala Andrea Nikolić činili su respektabilan sastav sa veoma interesantnim i raznovrsnim programom. Baroknom segmentu sačinjenom od trio sonata Georga Phillipa Telemanna (1681-1767) i Johanna Dismasa Zelenke (1679-1745) znalački je pridružena selekcija savremenih djela Györgija Kurtága (1926), Hansa Wernera Henzea (1926-2012), Johanne Doderer (1969), Grażyne Bacewicz (1909-1969) i Friedricha Cerhe (1926-2023), dok je svojevrsni vremenski most od jednog ka drugom dijelu repertoara načinjen izvedbom djela kasnoromantičkog kompozitora Reinholda Gliërea (1875-1956). Pored violinistice Nikolić, na koncertu su se predstavili solisti renomiranog bečkog sastava za modernu muziku Klangforum Wien – oboist Markus Deuter i kontrabasist Evan Hulbert, a koncertnu večer upotpunili su i oboistica Ivana Nikolić i čembalist Miron Konjević.

Nastup je započeo izvrsni Markus Deuter snažnom i upečatljivom izvedbom efektnog komada *In nomine* na engleskom rogu mađarskog majstora savremenog kompozitorskog izraza i po mnogima posljednjeg živućeg kompozitora koji utjelovljuje vezu sa poslijeratnom evropskom muzikom avangardom Györgija Kurtága. Kontrabasist Evan Hulbert predstavio se *Serenadom*, interesantnim solističkim djelom njemačkog kompozitora Hansa Wernera Henzea. Kontrabas, kao instrument koji u orkestarskoj i kamernoj koncertnoj praksi uglavnom pruža ulogu potpore tembarski višim, solistički orijentisanim dionicama drugih instrumenata, u promišljenoj i izražajnoj izvedbi Evana Hulberta razotkrpio se u moći i raskoši širokog spektra tehničkih i ekspresivnih mogućnosti. Izvedba prvog i drugog stavka *Trio sonate* br. 2 u G-molu za dvije oboe, kontrabas i čembalo češkog baroknog majstora Johanna Dismasa Zelenke podarila je publici prvu kamernu izvedbu u toku koncertne večeri. Neortodoksan pristup "lomljenja" izvedbe jednog višestavačnog djela na dva dijela, između kojih je umetnuta izvedba neke druge kompozicije, nov je i svjež pristup koncepciji koncertnog događaja čiji je cilj primarno

Anima Aeterna

– putovanje duše muzikom kroz vječnost

Piše: **Senka Hodžić**,
muzička urednica u odjelu
Muzičke produkcije BHRT-a
za VaClaf

održavanje pažnje publike nenaviknute na stereotipno praćenje koncertnog repertoara. Zelenkina *Trio sonata* "prelomljena" je solističkim izvedbama Andree Nikolić, a radilo se o *Kadenci* br. 3 austrijske savremene kompozitorice Johanne Doderer, te *Poljskom capricciu* poljsko-litvanske kompozitorice Grażyne Bacewicz. Andrea Nikolić je izvedbom djela Doderer i Bacewicz još jednom demonstrirala svoj znalački i studiozan pristup protkan težnjom da se pronikne u najdelikatnije izvođačke i kompozicione segmente ovih djela. Izvedba Zelenkine sonate donijela je zajednički nastup Deutera, Ivane Nikolić, te Mirona Konjevića i Evana Hulberta, koji su u ovoj sonati zauzeli ulogu *continua*. Dok su Deuter i Nikolić imali kompleksan, ali u konačnici uspješan zadatak zajednički donijeti virtuosne melodijske odsjeke, te balansirati međusobno slaganje boja svojih instrumenata, čembalist Konjević i kontrabasist Hulbert su pružali čvrst oslonac, međusobno veoma iskoordiniranim zvukom.

Drugi dio koncerta započeli su Andrea Nikolić i Evan Hulbert izvedbom *Preludija i Gavotte* za violinu i kontrabas iz *Huit morceaux* Reinholda Gliërea. Dinamični spoj violine i kontrabasa u izvedbi pomenutih stavova, kao i kasnijoj izvedbi

Berceuse, *Intermezza* i *Scherza* iz istog djela, donio je bogatstvo tembarskih kontrasta utjelovljeno u skladnom tehničkom i interpretativnom nadopunjavanju Nikolićeve i Hulberta. Ostatak drugog dijela koncerta donio je kratku, ali veoma efektu izvedbu prvog komada iz zbirke *Gedanken-splitter* savremenog austrijskog kompozitora Friedricha Cerhe u interpretaciji oboistice Ivane Nikolić, kao i još jednu zajedničku izvedbu svih učesnika na *Trio sonati* u G-molu za obou, violinu, kontrabas i čembalo, velikana barokne muzike Georga Phillipa Telemanna. Ivana Nikolić izvedbom Cerhinog djela pokazala je zavidan nivo tehničkog umijeća u interpretaciji savremenog repertoara za obou, donijevši tako vrijednu solističku izvedbu domaćoj publici. I za kraj, Telemannova *Trio sonata* u izvedbi oboista Deutera i I. Nikolić u alternaciji po stavovima, te sa violinisticom Andreom Nikolić, kao i Konjevićem i Hulbertom ponovo u ulozi dionice *continua*, donijela je kantabilnost i visok nivo međusobne koordinacije, što je ovu izvedbu učinilo vrhunskim završetkom ovog programski raznovrsnog, ali bogatog koncerta.

Kao zahvala publici, koja je umjetnike ispratila dugotrajnim aplauzom i stojećim ovacijama, odsvirane su kompozicije Astora Piazzole *J'attend* i *Adios Nonino*, te *Gabrielova soba* Enia Morriconea.

Koncert *Anima Aeterna* bio je jedinstven u svakom segmentu svog održavanja – počevši od učesnika međunarodnog renomea, lokacije, do repertoara čiji koncept ali i način realizacije upućuje na prožimanje vječnosti i sadašnjeg trenutka, ali i hrabro gledanje ka onome što tek treba biti. Iskoraci izgledaju veliki samo dok još uvijek nisu učinjeni, a Vareš Classic Festival svoje repertoarske, ali i konceptijske iskorake sa svakim novim koncertom hrabro nastavlja praviti.

Marta Kos u Varešu

Povjerenica Europske komisije za susjedstvo i proširenje Marta Kos u sklopu trodnevnog posjeta Bosni i Hercegovini dana 23. rujna 2025. godine stigla je i općinu Vareš, budući je Vareš bio dio projekta "Jačanje povjerenja i kohezije u zajednicama u BiH (#MožemoBolje)", koji financira Europska unija. U pratnji povjerenice Kos bio je i veleposlanik Luigi Soreca, posebni predstavnik Delegacije EU-a u BiH.

Ispred vareškog Centra za kulturu i edukaciju europske izaslanike dočekali su zamjenik načelnika općine Vareš Ermin Musa i predsjedatelj Općinskog vijeća Vareš Malik Rizvanović, skupa s direktoricom te ustanove Šejlom Kapetanović. Njihova je uloga dalje bila kurtoazna jer se povjerenica Kos, nakon kratkog upoznavanja s historijatom Radničkog doma, fokusirala isključivo na susret s predstavnicima civilnog društva u Kreativnom centru za mlade i nevladine organizacije, koji je uz Radnički dom. U taj Centar je investirala Europska unija, točnije UNDP u okviru projekta Lokalni integrirani razvoj (LIR), pa se povjerenica došla osobno uvjeriti je li to ulaganje bilo sa svrhom.

(Za podsjećanje, nisu to bili nimalo mali novci: ukupna površina prostora Kreativnog centra u Varešu – gdje su u adaptaciju zidova, poda i stropa nekako utrošene 143 tisuće eura – iznosi 157,5 metara četvornih. I još jedna napomena: kabeli koji vise mogu se s fotografije lako kompjutorski ukloniti, ali smo ih ovaj put ostavili za pokaz i da ukažu nekome odgovornom za uređenje tog prostora na nedostatak osjećaja; zar ih je teško podignuti na projektor?).

U ležernom razgovoru s predstavnicama raznih ženskih udruga, sportskih klubova i entuzijastičnih pojedinaca, koji su se predstavili kao uistinu autentični mladi kreativci, povjerenici Marti Kos pružena je slika Vareša koji odiše slogom i optimizmom. Možda i ljepša nego u drugim dijelovima BiH, čim je povjerenica u obraćanju državnim parlamentarcima ovako izjavila:

"U prethodna dva dana razgovarala sam s mnogim ljudima iz različitih dijelova BiH jer tu sam da slušam i saznam što ljudi očekuju od nas, od EU. Previše je onih koji misle da nemaju drugog izbora osim da napuste ovu prelijepu zemlju i pronađu prilike negdje drugo. Osjećaju se sputano", kazala je.

Zatim se osvrnula na potrebni progres u BiH kako bi se zemlja približila vratima Europske unije:

"Ja sam vaša najveća zagovornica u EU, ali morate mi pomoći da bih ja pomogla vama."

Podsjetila je da u posljednjih godinu i pol dana nije bilo značajnijeg napretka i da odgovornost snose domaće vlasti. A na stolu je milijarda eura podrške za BiH, ali i niz pogodnosti za same građane poput slobodnog *roaminga* ili besplatnih transfera novca, za početak.

"Kad završimo pregovore, popet ću se na vašu najvišu planinu Maglić; to je moje obećanje kao simbol svladavanja prepreka koje smo zajedno prešli. I moja je zamisao da idemo svi koji ste sada tu, što znači da već sad moramo početi trenirati", poručila je Kos Parlamentu, a nakon završenog govora dobila je pljesak.

No, znajući naše političare, niti su spremni za reforme, a mahom nisu sposobni ni za svladavanje uspona, za razliku od vedre i vitalne povjerenice u čijoj biografiji stoji:

"Marta Kos rođena je 1965. godine u Šempeteru pri Gorici, u Sloveniji. Iskusna je diplomatkinja, poslovna liderka, konsultantkinja, stručnjakinja za komunikacije. Poznata je i kao nekadašnja prvakinja Jugoslavije u plivanju te novinarka RTV Slovenije."

M. M.

Susret s mladima i predstavnicima nevladinog sektora

GLAZBENA DOGAĐANJA U RADNIČKOM

Festival izviđačke pjesme

U razdoblju od 12. do 14. rujna 2025. veliki broj izviđača iz cijele Bosne i Hercegovine te zemalja regije boravio je u Varešu. Povod za dolazak je bio Festival izviđačke pjesme, kojeg Odred izviđača "Zvijezda" Vareš organizira još od 2014. godine.

Svečana manifestacija održana je 13. rujna u Radničkom domu. U prepunoj dvorani, brojni izviđači u šarolikim izviđačkim odorama i s maramama oko vrata zajedno su pjevali uz izvođače iz Mostara, Banje Luke, Zenice, Jablanice, Konjica, Visokog, Vareša, Brčkog, Herceg Novog, Osijeka, Beograda i Šapca. Na festivalu su se čule tradicionalne izviđačke pjesme, autorske pjesme, ali i one pjesme koje izviđači rado pjevaju uz pratnju gitare uz logorsku vatru.

"Festivalu su prethodile muzičke radionice. S izviđačkim odredima iz bližih mjesta imali smo ih uživo u Varešu, Visokom i Zenici, a s izviđačkim skupinama iz udaljenijih gradova BiH i zemalja okruženja putem interneta, pri čemu su dogovorene i uvježbane muzičke numere za repertoar festivala", kazao je Igor Hinger kao glavni koordinator i voditelj aktivnosti.

Ovo je bila prilika da se izviđači iz raznih krajeva uz glazbu zabave, sklapaju prijateljstva i kuju planove za buduće aktivnosti, jer nakon održanog festivala druženje je nastavljeno na jednome pod planinarskih domova u vareškoj okolici.

Festival tamburaške pjesme

Dana 27. rujna 2025. udruga "Moja prva nota" realizirala je glavnu aktivnost projekta Festival tamburaške pjesme. Festival se održao u dvorani JU Centar za kulturu i edukaciju (Radnički dom), a sudjelovale su tamburaške skupine "Zeničke meraklije" iz Zenice, "Bedem" iz Bihaća, zatim mladi tamburaši iz Brestovskog, općina Kiseljak, predvođeni fra Mirkom Majdandžićem i Gordanom Erkić, te mladi vareški tamburaši iz udruge "Moja prva nota". Pored spomenutih, festivalu su prisustvovali i gosti iz Srebrenika, Globarice, Kreševa kao i mnogi Varešani.

Program je vodio Enver Šadinlija, koji je dao posebnog šmeke festivalu. Publika je mogla uživati u šarolikom repertoaru: od dalmatinskih, slavonskih i narodnih pjesama, do sevdalinka i zabavnih pjesama. Organizatori su na kraju istaknuli da je ovo još jedan u nizu ovogodišnjih koncerata i aktivnosti u organizaciji udruge "Moja prva nota" te već sad najavili termin za božićni koncert pozvavši nazočne da ponovo dođu 20. prosinca 2025.

S. P.

Bitka za Dubošticu

Godine 2015. pojavila se u ekonomski krahiranom Varešu tvrtka Eastern Mining kojoj su ubrzo širom otvorena vrata za geološka istraživanja u šumovitom području sela Gornja Borovica. Kad su potvrđene zalihe minerala, veoma traženih u svjetlu tzv. zelene tranzicije i k tome dobro naplativih, na scenu izlazi matična kompanija Adriatic Metals. Ona pokreće aktivnosti oko pripreme podzemne eksploatacije i transporta, te izgrađuje prerađivačke kapacitete usred sela Tisovci. Izgledalo je malo čudno što Adriatic sve resurse unajmljuje i nema recimo vlastiti vozni park, pokazalo se da ima i redovnih problema s dosljednošću, ali lokalcima je uspješno prodan slogan: "Radimo u partnerstvu sa zajednicom na izgradnji budućnosti". No, ove 2025. godine partnerstva nestade, lokalna zajednica ostade, a budućnost rudarenja se prodade kompaniji DPM Metali za iznos od 1,25 milijardi dolara. Plejada direktora Adriatica: Teletović, Logo, Busuladžić, Karićeva i njihov glavni šef Cronin odlazili su mahom preko noći i bez pozdrava, ostale su za njima izjave i najave u kojima su, gotovo pa emotivno, isticali svoju dugoročnu posvećenost Varešu. A sve vrijeme su znali da to neće biti tako.

Poslije toga svatko se u Varešu, tko iole promišlja, može zapitati da li se ispalo kolektivno naivno. Međutim, tek što je ta epizoda završila kako je završila na pomolu je druga. Na piku je sada područje sela Duboštica, kao i dio Tribije, zapravo ondje već traju terenske pripreme za istraživanje ležišta kroma. Koncesiju je za to lagano dobila tvrtka Seven Plus, a nju vodi Miloš Bošnjaković. Budući je riječ o povratniku na vareške prostore, jer je isti vodio istraživanja s Eastern Miningom, premali kritički dio vareške javnosti vidi da se priprema isti scenarij, samo sada pod prozaičnim parolama Seven Plusa: "Snaga prirode, snaga zajedništva, Vareš u srcu". Što se tiče ukupne lokalne zajednice, poruka očito nije shvaćena. Jer to kao da se ne događa, ni vladin ni nevladin sektor ne propituju što se to doista iza brda valja. Pa nema lokalne reakcije ni nakon što su alarm uključili aktivisti iz susjednih općina i iz Sarajeva nadasve, a uz njih stale organizacije koje se profesionalno bave zaštitom okoliša i zahtjevima javnosti za pristup informacijama.

Pokrenuta je, naime, opsežna kampanja, samo je Vareš izvan nje. Online platforma Valterportal.ba posvetila je najavi novog

rovarenja na vareškom području prilog u pet nastavaka i sve prisnažila novinarskim istraživanjem pri kojemu se, ne treba dvaput pogađati, ni tvrtka Seven Plus ni Vlada ZDK-a koja je dodijelila koncesiju nisu pokazali nimalo odgovornim pred javnošću. Naravno, to je dodatno produbilo sumnje u sumnjive namjere i još sumnjivije postupke odnosno spregu ignorantske tvrtke i nadležnih vlasti oko pripreme terena za novo "uzbuđenje otkrivenim zalihama", a koje će završiti nekom novom akvizicijom.

Slijedi sažetak objava s portala "Valter", uz ključne izjave onih koji ukazuju na ozbiljne rizike i na simptomatično bježanje od javnosti realizatora plana za novi unosni rudokop.

Pripremio **M. Marijanović**

Vareš, stoljećima poznat po vađenju željeza, nakon nedavnog pokretanja rudnika srebra, olova, cinka, zlata i bakra, kojeg su također pratile kontroverze oko dozvola i koncesije, sada je pred novim, znatno rizičnijim rudarskim projektom, na koji pokušavaju upozoriti ekolozi i stručnjaci. Njihove su procjene da bi otvaranje rudnika u Dubošnici i Tribiji značilo tešku devastaciju prostora koji je ustvari predviđen za zaštitu, a ne za industrijsku eksploataciju.

Profesor Dalibor Ballian sa Šumarskog fakulteta naglašava:

"Nije to 'šikara', kao što je svojevremeno rekao federalni premijer Nermin Nikšić, to je najkvalitetnija šuma. Tu je u blizini i jedna naša prašuma, faktički na samom obodu ovih geoloških istraživanja kroma, kao i već postojećeg rudnika 'Rupice'. Nismo mi protiv rudarenja, ali jesmo protiv uništavanja prirode", zaključuje on.

Profesor Muriz Spahić, hidrolog i osnivač Udruge geografa BiH smatra posebno zabrinjavajućim što se eksploatacijom može oslobađati tzv. heksavalentni krom – visokotoksični oblik ovog metala, koji se povezuje s izazivanjem teških zdravstvenih problema, poput kožnih bolesti i karcinoma. Stoga upozorava da bi rudarenje kroma u slivu rijeke Krivaje moglo imati ozbiljne posljedice po zdravlje ljudi i riječne ekosustave, te dodaje da bi već u fazi geo-loških istraživanja moglo doći do kontaminacije površinskih i podzemnih voda.

Majda Ibraković, ekološka aktivistica i koordinatorica mreže Eko BiH, ukazuje na

opominjući primjer iz regije, rudnik kroma u Albaniji koji se nalazi na oko 40 km od Tirane.

"Kod njih je zabilježeno ozbiljno zagađenje podzemnih i površinskih voda, naravno devastacija prirode, i veliki zdravstveni problemi kod ljudi koji žive u okolini. Šestovalentni krom, koji se oslobađa tokom obrade rude, nije jedini problem jer pojavljuju se i drugi teški metali, ali tek ćemo vidjeti što nas ovdje očekuje", naglašava Ibraković.

Na sličan način, dodaje, javnosti je podmetnuta i priča o rudniku na Rupicama.

"Krenulo se od zlata, da bi danas govorili o 'srebrnoj groznici'. Sve se mijenja tokom procesa, bez informiranja i kontrole, i to izaziva veliko nepovjerenje", navodi ona.

Davor Šupuković, tajnik Udruge "Fojničani" iz Maglaja, koja godinama prati rudarske projekte u srednjoj Bosni, argumentira svoje mišljenje da je cijeli projekt zasnovan na kršenju odluka institucija i pravnom vakuumu:

"Prema posljednjim informacijama, radovi na pripremi istražnih bušotina za planirani rudnik kroma u Dubošnici-Tribiji zaustavljeni su od strane kantonalnih i federalnih inspekcija – i to već dva puta. Nikakvi radovi ne bi smjeli biti započeti dok Pravobraniteljstvo BiH ne da svoje mišljenje, jer se radi o državnoj imovini",

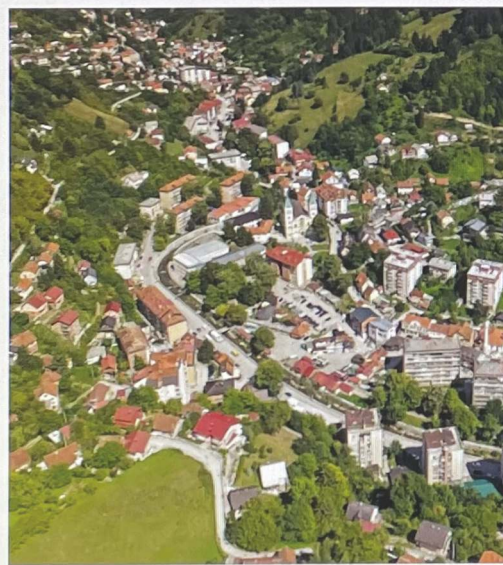
VALTER PORTAL

VIJESTI

BIH

DOSSIER

EKO-BOMBA U REGIJI VAREŠA (I)
– zašto se kriju informacije o r

ističe Šupuković i podsjeća na važeću odluku Visokog predstavnika, kao i presudu Ustavnog suda BiH, kojom se izričito zabranjuje bilo kakva prenamjena šum-skog zemljišta odnosno ustupanja državnog zemljišta za projekte privatnih kompanija.

Posebno podozrenje izaziva činjenica da Ministarstvo gospodarstva ZDK-a odbija javnosti staviti na uvid sadržaj koncesijskog ugovora. Aarhus centar u BiH, po riječima aktivistice i pravnice Nine Kreševljaković, najavio je tužbu protiv toga ministarstva zbog uskraćivanja informacija od javnog značaja. Inače, Aarhuska konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u procesu odlučivanja i pristupu pravosudnim organima iz oblasti životne sredine, čija je potpisnica i BiH, donesena je 1998. u gradu Aarhusu u Danskoj upravo s ciljem da se vlade i nadležni organi, kao i privatni sektor, otvore za javnost i učine dostupnim informacije koje se odnose na životnu sredinu.

Spomenuto ministarstvo odbilo je, dakle, zahtjev Aarhus centra u BiH, podnesen u ime više organizacija civilnog društva okupljenih oko Zelene agende i zaštite okoliša, da im se omogući uvid u Ugovor o koncesiji i pripadajući Aneks, zaključen s firmom Seven Plus d.o.o. Sarajevo u travnju 2021. za geološka istraživanja na lokalitetu Duboštica-Tribija. Pri tom se investitor postavio iznad svih, odbivši dati suglasnost Ministarstvu za dostavljanje traženih informacija uz

obrazloženje da bi njihovo dijeljenje moglo narušiti "komercijalne interese" firme i izazvati "neopravdane reputacijske rizike".

I dok se institucije BiH povlače pred investitorima, ekološki aktivisti pripremaju nove korake. Iz udruge "Fojničani" najavljuju da će podnijeti zahtjev za poništenje koncesijskog ugovora, povrh svega i zbog kršenja ugovorenih rokova od strane Seven Plusa.

"Iluzorno je očekivati da će strane kompanije koje dolaze u BiH poštovati propise. Dolaze baš zato što znaju da ih ovdje mogu kršiti. Zakonodavstvo je slabo, ekološki standardi niski, radna snaga jeftina, a koncesione naknade mizerne. To je kompletna računica", kaže tajnik Udruge Šupuković i podsjeća da se ime Miloša Bošnjakovića uvijek javlja u prvim fazama projekata, a kasnije nestaje iz prvog plana:

"Bio je prvi u Varešu kod Rupica, pa je došao Adriatic Metals, a potom Dundee. Sada je opet prvi u Dubošnici. To je mreža ljudi s vezama u vlasti – oni *izboksuju* dozvole i koncesije, a onda preprodaju rudnike. Lokalna zajednica i država ne dobiju ništa. To je rasprodaja posljednjih resursa koje ova zemlja ima. Nismo protiv investicija, ali jesmo protiv rasprodaje prirodnih bogatstava za cijenu koja nije vrijedna onog što će zauvijek biti izgubljeno", podcrtava on.

Majda Ibraković iz Eko mreže BiH također je mišljenja da rudarske kompanije ne nastupaju stihijski, nego s jasno razrađenom taktikom:

"Uđe se u zajednicu, stvori se prijateljsko okruženje, ublaži otpor i pripremi teren za veće igrače. Bošnjaković je tu prethodnica – on otvori vrata, a onda dolaze kapital i investitori. Pa već smo s Adriaticom vidjeli što znači preprodaja od dvije milijarde KM, pri čemu lokalna zajednica i država nisu osjetile ni fining koristi. To je sramotno, jer ovdje rudnici postaju roba, a resursi odlaze u bescjenje", zaključuje ona.

A na istu logiku upozorava i Azra Berbić iz ekološke organizacije Atelje za društvene promjene. Ona ističe da se radi o širem obrascu, u kojem su pojedinci poput Bošnjakovića samo karika u lancu: osnivaju se firme s minimalnim kapitalom, bez zaposlenih i stvarnog poslovanja, koje služe isključivo za stjecanje istražnih i koncesijskih prava.

"Njihov cilj nije da sami eksploatiraju rude, već da koncesije preprodaju velikim stranim kompanijama. Lokalnim zajednicama ostaju rizici, a obećani razvoj i profit nikada ne stižu", kaže Berbićeva. Ona upozorava da takva praksa pretvara BiH u

prostor rudarskog kolonijalizma, gdje priroda, voda i zrak postaju jeftina roba za trgovinu, dok građanima ostaju posljedice.

Ekipa "Valtera" obišla je adresu na kojoj je registrirana tvrtka Seven Plus u Sarajevu, ali je zatekla samo zaključana vrata i prostor bez ikakvih oznaka; telefonski broj naveden na službenoj stranici tvrtke bio je nedostupan. Ista slika i u Varešu, gdje je otvorena poslovnica Seven Plusa. "Miloš Bošnjaković nije odgovorio na pitanja koja smo mu poslali na mail adresu kompanije, niti se javljao na telefonske pozive", napominju iz "Valtera".

A u samom Varešu portal "Valter" je uspio pronaći tri sugovornika na ovu temu.

Jozo Matošević, inženjer elektrotehnike i nekadašnji direktor rudnika željezne rude u Varešu, kazao je:

"Nismo mi protiv rudnika. Vareš je živio od rudnika, to je činjenica. Ali jesmo protiv toga da se novi rudnici otvaraju bez ikakve kontrole i na uštrb kvalitete života građana", poručio je i izrazio zabrinutost zbog nedostupnih informacija o posljedica rudarenja.

"Ako vam nitko ništa ne govori, onda vi imate pravo sumnjati. Svi podaci su mjerljivi – zagađenje tla, buka, aerorozagađenje – ali nama nisu dostupni", istaknuo je Matošević.

To se svakako odnosi na način kako je dosad prema lokalnoj zajednici nastupao Adriatic Metals čiji su eksponenti tvrdili da se vrši stalni monitoring svega, a tih rezultata, i usporedbi s dozvoljenim vrijednostima, nigdje.

Mario Mirčić, nedavno predsjednik MZ Pržići, direktno pogođene jer se ondje odvija prerada i grade deponije jalovine, koje su naknadno pridodane, upozorava da se radi po istom obrascu i u slučaju planiranog rudnika kroma u Dubošnici, jer se projekt gura i kad dozvole nedostaju, ali ih se nekako naknadno ishodi.

"Sve to već smo gledali s rudnikom Adriaticom. Isti obrazac: netransparentnost, kašnjenje s dozvolama, obustave koje traju kratko, a zatim nastavak radova kao da nema nikakvih zakonskih zapreka", kazao je Mirčić.

Franjevac Leon Pendić, koji je u Varešu na službi župnika, smatra da rudarenje u sadašnjoj formi nije donijelo ni razvoj ni stvarni prosperitet:

"Sve što smo do sada vidjeli jest više prašine i blata, uništavanje prirode i uništavanje naših lokalnih puteva. A gdje je tu boljitak za čovjeka?", zapitao je on.

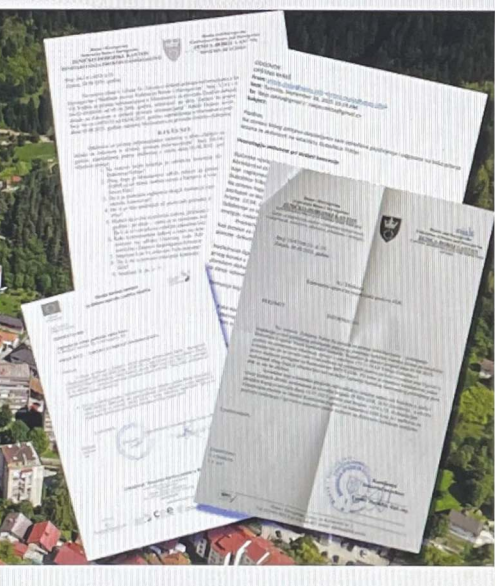
Iznimno rijetki u Varešu progovore, upozoravaju i pitaju, velika većina je nepokolebljivo indolentna, dok ostatak – zbog osobnih interesa – šuti.

KOLUMNE

INTERVJU

PODRŽITE NAS

II): Tajna koncesionog ugovora rudniku hroma?

Na par stotina kilometara od naših granica nalazi se zemlja o kojoj se kod nas jako malo zna. Razlog je jednostavan: nikad nismo bili upućeni jedni na druge, niti smo jedni drugima usput, niti bi jedni kod drugih tražili neko pribježište ili bolju egzistenciju. Naprosto zato što je i tamo i ovdje – Balkan.

No, naš je problem i u tome što požurimo podcijeniti druge o kojima ipak malo ili nimalo znamo, a zapravo bismo imali ponešto korisnog prepisati. Pratimo našeg putopisca ovoga puta, dakle, na izviđanju po nedalekom susjedstvu.

Mali Pariz, novi Berlin...

Piše Bojan Pavić

Zbog arhitekture i izgleda gradskih ulica dali su mu nadimak mali Pariz. Zbog hrabrosti njegovih stanovnika da odmah nakon Berlinaca podignu pobunu protiv opresivne i autokratske komunističke vlasti nazvali su ga novim Berlinom. Danas glavni i najveći rumunjski grad hrabro gradi svoj vlastiti i prepoznatljiv identitet pa mu nadimci i usporedbe više nisu potrebni. Dovoljno je samo reći Bukurešt.

Rumunjska, kao uostalom i ostatak Balkana, ima brojnu dijasporu razbacanu po Europi, a to uvijek rezultira brojnim aviolinijama. Jedna takva je i mene dovela u Bukurešt.

Ne mogu se pohvaliti nekim osobitim predznanjem ni o Bukureštu niti o Rumunjskoj pa počinjem s malim istraživanjem o turističkim znamenitostima. Nije mi dugo trebalo da primijetim nešto zanimljivo: Rumunji svoju ponudu velikim dijelom baziraju na nečemu što bi se zvalo crni turizam. Negativne ličnosti iz njihove povijesti kao npr. Vlad Tepeš, poznatiji kao Grof Drakula, i obitelj Ceausescu su glavne zvezde rumunjskog turizma.

Vlad Tepeš zacijelo jest bio okrutan, ali ništa okrutniji od ostalih vladara svog vremena, a uostalom borio se protiv mnogo brojnije osmanlijske vojske predvođene Mehmedom II. Osvajačem. Jedna od vojnih taktika onoga doba (15. stoljeće) koju je prilično uspješno provodio na bojnopolju bila je i utjerivanje straha u kosti neprijatelju. I tako je legenda o njemu zaživjela u narodu. A onda je za tu legendu, nažalost iz prema Rumunjima ne baš prijateljskih mađarskih izvora, saznao irski pisac Bram Stoker i rođena je priča o vampiru Drakuli. Preraslo je to najposlije u veliku hollywoodsku priču, koju su međutim prihvatili i u rumunjskoj turističkoj zajednici, pa su knezu Vladu vojni uspjesi, velike reforme i borba protiv korupcije zaboravljeni. Od povijesne ličnosti, zahvaljujući romanu i nebrojenim filmovima, stvorena je mitska.

Dok je Vlad Tepeš, po mom sudu, nepravedno svrstan u crni turizam, obitelji Ceausescu tu sigurno pripada. A komunistički diktator Nicolae Ceausescu se pobrinuo da ga u obilasku grada nikako ne mogu zaobići. Bukurešt se smjestio u veliku ravnicu, ali ističe se maleni brežuljak i baš na njemu je dotični gospodin odlučio pokazati svu raskoš svog antitalenta. Ogromno betonsko čudo nazvao je Kućom naroda, a danas se to zove Palača parlamenta. Površinom je druga najveća upravna zgrada na svijetu, odmah nakon Pentagona, ali zato je sa svojih 4 milijuna tona teža od bilo koje druge na svijetu. Atomsko sklonište u sastavu zgrade, čak 8 podzemnih etaža, ogromni viktorijanski lusteri, oslikane dvorane i još mnogo toga mame na obilazak ovog kompleksa, ali podatak da je oko 3.000 ljudi izgubilo život gradeći ga ipak me odvratilo od posjeta.

Rumunjska Trijumfalna kapija vjerna je kopija pariške

Nije se Nicolaeu posrećilo da dočeka završetak radova i da se obrati masama s balkona palače. Prvi i jedini koji će se obratiti Rumunjima i Bukureštu s tog istog balkona je ni manje ni više nego Michael Jackson. Barem je jedna lijepa uspomena ostala Rumunjima vezana za palaču, a ostao im je i račun za struju. Palača troši više električne energije nego grad veličine Splita.

Udaljavam se od nje i dolazim do još jednog gorostasa. Bukurešt je bogat crkvama, kapelama i hramovima, ali su Rumunji odlučili iza zgrade parlamenta sagraditi još jednu crkvu i to najveću pravoslavnu crkvu na svijetu. Ne mogu donijeti sud o njoj, jer za vrijeme mog boravka Hram spasa nije u potpunosti završen i još traju radovi na fasadi, ali barem me palača više ne bode u oči.

A radovi na fasadi nisu samo na crkvi. Hod prema staroj jezgri grada često vodi ispod građevinskih skela na zgradama. Rumunji užurbano i vrijedno mijenjaju fasade. Od lokalaca saznajem da je cilj vraćanje starog izgleda grada. I opet taj Ceausescu. Mnoge je objekte srušio da bi ispunjavao svoje hirove i gradio nove, jeftinije i neuglednije.

No, gospodin diktator nije jedini koji je odlučio mijenjati sliku grada. Veliki požar što je sredinom 19. stoljeća zadesio grad dao je svoj doprinos brisanju kulturne baštine. Ipak, u samom centru grada radovi su odavno već gotovi i grad uistinu poprima izgled iz nekih prijašnjih vremena. Fasade su renovirane i dobro osmišljene pa Bukurešt polako ali sigurno prekriva neuglednu ostavštinu iz prošlog stoljeća.

Kao i u većini balkanskih gradova, miješa se dosta stilova. Osmanlije su donijeli orijentalni stil i bez obzira na prostranost ipak su gradili sebi specifične malene sokake. Rumunji su ih malo modificirali i modernizirali. Nisam naišao na mnogo takvih, ali su jedan profinjen detalj u arhitekturi grada.

Gradom ipak dominiraju široki bulevari i avenije s gotovo perfektnim drvoredima. A bulevar Union se može pohvaliti titulom najdužeg u Europi i neodoljivo podsjeća na pariški Champs-Élysées. Od turističkih radnika saznajem da su svoje potpise u gradu ostavili mnogi francuski i talijanski majstori. No, prije dolaska komunizma i izolacije države, i mnogi Rumunji su na studije odlazili u Francusku i Italiju, a onda svoja znanja i ideje donosili kući. Trijumfalna kapija gotovo pa identična onoj u Parizu je meni najslikovitiji primjer francuskog utjecaja, a zgrada kazališta Ateneul Roman je kopija rimskog Panteona, ukrašenog s nešto više detalja.

Zgrada kazališta i arhitektura nisu jedine poveznice Bukurešta i Rumunjske s Italijom. Rumunjski jezik mi zvuči kao dijalekt talijanskog. Narodi na području današnje Rumunjske su u starom vijeku romanizirani i uveden je latinski jezik. U tome i leži velika sličnost s talijanskim.

Osim jezika veoma je zastupljena i talijanska kuhinja pa gradom dominira talijanska gastronomska ponuda. Uporni su moji domaćini u tvrdnji da su oni stari Latini, ali ja sam u pripremi putovanja našao neke zanimljive činjenice pa sam se spremio za diskusiju. Raspravu sam pokušao voditi na raznim razinama: od konobara i mladih gostiju u barovima do kustosa i posjetitelja muzeja. Rumunji dobro govore engleski i rasprava je mogla početi. Moje argumente da je najstariji poznati dokument na rumunjskom jeziku pisan ćirilicom, da se antropološki ne razlikuju od susjednih Slavena, a čak i najnovija genetska istraživanja ih guraju u istu skupinu s ostalim balkanskim narodima, moji domaćini ljubazno i uz smijeh odbijaju kao nepouzdanu. Uporni su u stajalištu da oni nisu dio balkanskih i slavenskih naroda. Tužno mi je što se i ovdje taj pridjev balkanski smatra gotovo pa uvredljivim. Cijeli Balkan se trudi ne biti Balkan.

No, u jednome Rumunji odstupaju od ostatka Balkana. Parkovi i zelene površine se uredno održavaju, nude raznolik rekreativni sadržaj i bogati su umjetničkim djelima. Moj favorit je park Kralja Mihaela I. U sklopu parka nalazi se i muzej. Muzej "Dimitrie Gusti" je možda i najoriginalniji među muzejima koje sam do sada posjetio na putovanjima. Na velikoj ograđenoj zelenoj površini kreativni domaćini su napravili replike rumunjskih seoskih kuća i objekata u originalnoj veličini. Raznolikost sela po rumunjskim regijama se očitava u običajima, stilu gradnje, narodnoj nošnji, različitim alatima, gastronomiji i uzgoju poljoprivrednih kultura. Sva rumunjska sela u centru glavnog grada. Izgleda mi vrlo autentično, ali i vrlo balkanski i ne vidim neku razliku od ruralnih predjela diljem Balkana. Ipak sam odustao od debata i dao prednost uživanju i opuštanju na ovako mirnom i ugodnom mjestu.

Pružila mi se mogućnost za obilazak još jednog muzeja, jer se u blizini parka nalazi i kuća već spomenutog diktatora, ali nisam dozvolio da crni turizam bude u svakoj pori ovog putovanja. Bukurešt, a i Rumunjska, to definitivno ne zaslužuju.

Ateneul Roman - centar kulturnih događaja u Bukureštu

Možda u turizmu prevladava crnilo, ali večernji izlasci su jedna od svijetlih točaka grada. Bukurešt je među deset najmnogoljudnijih gradova u Europskoj uniji i to se najbolje primijeti u večernjim satima. Centar grada je pun mladosti, kako domaće tako i one koja dolazi sa strane. Dobre poveznice i jeftiniji noćni život privlače mnoge mlade zapadnoeuropske vikend turiste željne dobrog provoda. Ovaj vid turizma je već dobro razrađen na istoku Europe, a sada se Pragu, Bratislavi, Krakovu i ostalima pridružio i glavni grad Rumunjske.

Još krajem 19. stoljeća Bukurešt je svojim stanovnicima olakšao večernje šetnje i noćni izlazak. Prvi je grad u svijetu koji je tradicionalne i stare fenjere zamijenio onima na kerozin i imao cjelonoćnu rasvjetu. A podzemnu su željeznicu gradili brzinom od 4 km godišnje, što je dovoljno za srebrnu medalju. Zlato je pripalo Mexico Cityju. Svi preduvjeti za opušteno izlaske su tu. Lokali su navečer popunjeni i bez obzira na mnogobrojne strane jezike atmosfera je opuštajuća, djeluje da se svi dobro međusobno razumiju. Nadam se da nisu svi ovdje isključivo radi provoda, nego će posjet gradu iskoristiti da bi se поближе upoznali s Bukureštom.

A upoznavanje s domaćom kuhinjom nije bilo teško. Kuhinja je slična svakoj drugoj na Balkanskom poluotoku, a posebno ističu i nude "mici". Mici nije ništa drugo nego začinjene čevape. Nije naročito originalno, nije ni naročito romansko niti latinsko, ali je ukusno. Ukusna su i pitka i vina, pa ću zbog toga mojim domaćinima zaslužno pripisati par romanskih gena.

Posjet Bukureštu mi se dogodio spontano i više kao neki splet okolnosti nego kao planirano putovanje. Bukurešt se ne nalazi u ponudama i brošurama turističkih agencija. A trebao bi. Nudi sasvim drugačiji turistički doživljaj od većine drugih gradova u Europi. Taj njihov oblik turističke ponude su neki eksperti iz te oblasti, kako reko, nazvali crnim turizmom. Ne mogu se složiti s time. Upoznao sam i crnje turizme, turizme bazirane na pljački, ubijanju, ratovanju i slično. Bukurešt priča jednu tužnu, ali na kraju trijumfalnu priču. O grozotama koje su Rumunji preživjeli u drugoj polovici 20. stoljeća ne želim pisati, ali preporučio bih svakome tko se odluči na odlazak u ovaj grad da prvo prouči taj dio njegove povijesti, pa tek onda otputuje i svojim se očima uvjeri u pobjedu jednoga grada i jednog naroda nad vlastitim demonima. Bukurešt je pobijedio.

Dobitnik ovogodišnje Šopove nagrade Željko Ivanković za Fenu je istaknuo da je dobivao velike i značajne nagrade i za roman i za esej te za dječju književnost, a evo sad i za poeziju.

– Dugo sam radio ovu knjigu sa 70 pjesama za 70. rođendan i istinski vjerovao u nju. Da sam bio u pravu potvrđuje činjenica da je knjiga bila među tri za Tinovu nagradu. Ova nagrada koja nosi ime velikog pjesnika Nikole Šopa, u respektabilnoj konkurenciji i od respektabilnog žirija, potvrda je njezine kvalitete i stoga imam razloga biti ponosan na nju – izjavio je Ivanković.

Laureat Željko Ivanković

U organizaciji Hrvatskog kulturnog društva Napredak Podružnica Jajce u tome gradu je održana tradicionalna književna manifestacija "24. Šopovi dani na Plivi" od 9. do 11. listopada 2025. godine. Manifestacija okuplja pjesnike, književnike, kritičare i ljubitelje pisane riječi općenito, sve u čast velikog pjesnika Nikole Šopa, a njenim je sastavnim dijelom i natječaj za najbolju pjesničku knjigu objavljenu u prethodnoj godini.

Na ovogodišnji natječaj pristigla je 21 knjiga poezije, a odluku o nagradi donio je stručni žiri u sastavu: Tina Laco, Ivan Lovrenović i Gloria Lujanović. Nagrada se sastoji od plakete i novčanog iznosa, a dobitnik ovogodišnje pjesničke nagrade "Šopovih dana na Plivi" je Željko Ivanković za

knjigu pjesama *Maslački plaču na kiši*, objavljenu u izdanju Synopsisa i Vijeća Matice hrvatske u Bosni i Hercegovini (2024).

Obrazloženje žirija je napisao, te izrekao i nagradu Ivankoviću uručio Ivan Lovrenović, u sklopu središnjeg programa ove manifestacije 10. listopada u Jajcu.

Ovako glasi obrazloženje:

"Željko Ivanković (1954) autor je impozantnog književnog opusa koji obuhvaća više od šezdesetak naslova. Kada bi se tražilo središte iz kojega polazi i kojemu se uvijek iznova vraća Ivankovićevo gotovo polustoljetno književno putovanje, pokazalo bi se bez sumnje da je to poezija. O tome svjedoči dvadesetak knjiga pjesama koje se – od prve knjige *Nešto od onog što jest* (1978) do najnovije *Maslački plaču na*

kiši, nižu u gotovo pravilnim vremenskim razmacima. A još više, i poetički presudnije, o tome svjedoči činjenica da je poezija Željka Ivankovića poezija unutarnjeg kontinuiteta. Ivankovićevo izražavanje stihom ustrajava na prepoznatljivom doživljaju svijeta i sebe u svijetu, na trajnim misaonim i osjećajnim preokupacijama, koje nikada nisu iscrpene, uvijek su podložne novim "otkrićima" i obasjanjima. Na uzoran način sve je to prisutno i u znatnom rasponu tonaliteta, pjesmotvornih strategija i modela razastrto u knjizi pjesama *Maslački plaču na kiši*".

Ovogodišnji "Šopovi dani na Plivi" održani su uz podršku Federalnog ministarstva kulture i sporta, Općine Jajce te Središnje uprave Hrvatskog kulturnog društva Napredak.

R. R.

Izviđački "Dani prijateljstva" u Varešu

Odred izviđača "Zvijezda" Vareš organizirao je izviđačko međunarodno ekološko-orientacijsko natjecanje "Dani prijateljstva 2025." koje je održano u Varešu i okolici od 12. do 14. rujna.

Ovo druženje je okupilo izviđače iz raznih krajeva Bosne i Hercegovine i zemalja okruženja, te su vareški izviđači pritom ugostili preko 250 svojih prijatelja. Natjecanje se odvijalo u kategoriji mladih izviđača i planinki, te u kategoriji poletaraca i pčelica, a u obje kategorije sudjelovale su po 22 ekipe.

Sve je proteklo u dobrom izviđačkom duhu. Cijeli grad je odisao mladošću i ljepotom, uz obavezne izviđačke marama kao univerzalni simbol skautskog pokreta.

Iz Odreda izviđača "Zvijezda" Vareš uputili su zahvalu svima koji su na bilo koji način pomogli organizaciji manifestacije, a napose pokroviteljima: Općini Vareš, Federalnom ministarstvu kulture i sporta, te Ministarstvu obrazovanja, znanosti, kulture i sporta ZDK-a.

S. P.

IN MEMORIAM

Dana 4. listopada navršilo se 40 dana
otkako nas je napustio naš dragi

ZORAN JARČEVIĆ
(1958. – 2025.)

Ostaje živjeti u našim srcima i sjećanjima.

Počivao u miru.

S ljubavlju: supruga Snježana s obitelji

POSLEDNJI POZDRAV

Dana 25. kolovoza 2025. preminuo je moj ujko

ZORAN JARČEVIĆ
(1958. – 2025.)

Dragi ujko, fališ. Falit će naši susreti, razgovori i
zajednička navijanja za najdražu nam momčad.

Počivaj u miru Božjem.

S ljubavlju: Irena, Andrea i Erwin

IN MEMORIAM

**LJUBOMIR
DODIK**
(1932. – 2001.)

**KATARINA
MARIĆ**
(1958. – 2010.)

**MARIJA
DODIK**
(1932. – 2021.)

U našim ste srcima i najljepšim sjećanjima zauvijek.

Počivajte u miru Božjem.

Vaši najmiliji

IN MEMORIAM

ILIJA ZLOUŠIĆ TICI
(9.IX.1990. – 9.IX.2025.)

BRANKA ZLOUŠIĆ rođ. Obučić
(6.IX.2011. – 6.IX.2025.)

S ponosom i poštovanjem čuvamo
uspomene na vas.

Počivali u miru.

Vaši najmiliji

**SJEĆANJE
STJEPAN JELIĆ**
(1929. – 2016.)

VERONIKA JELIĆ rođ. Božić
(1930. – 2011.)

Ponosni smo što smo vas imali
u našim životima. Ostaju nam uspomene na vašu
plemenitu dušu, veliko srce i mnogo ljubavi prema svima nama.
Bili ste i ostat ćete uzor u svemu što je pošteno, vrijedno i plemenito.
Vaša djeca s obiteljima

SJEĆANJE

Dana 1. listopada navršilo se deset godina
kako je preminuo naš dragi

NIKOLA NIKŠA MARKHOT
(1934. – 2015.)

Zauvijek ostaje živjeti u našim srcima i mislima.

Počivao u miru.

Supruga i djeca

U SJEĆANJE

NADA ĆURČIĆ rođ. Milićević
(1945. – 2019.)

Tvoji: Stjepan-Pipe, Vesna, Ana i Rob

U SPOMEN

Dana 5. listopada navršilo se pet godina od kako nas je
napustio naš dragi tata, djed i punac

ZDRAVKO DUŽNOVIĆ
(1944. – 2020.)

Fališ, dragi tata.

Zauvijek si u našim srcima.

Počivaj u miru Božjem.

Vole te tvoji: Irena, Andrea i Erwin

TUŽNO SJEĆANJE

S ljubavlju i tugom sjećamo se
naših dragih baka

MONIKA DODIK
rođ. Filipović
(1939. – 2020.)

ANTONIJA ZEKIĆ
rođ. Filipović
(1948. – 2020.)

Vrijeme prolazi, ali uspomene na vas ne blijede.

Vaša toplina, ljubav i prisutnost
ostavile su neizbrisiv trag u našim srcima.

Nedostajete svakog dana

– u riječima, pogledima, tišini i smijehu.

Zauvijek ćete živjeti u našim mislima i molitvama.

Počivajte u miru Božjem.

Tuguju: djeca s obiteljima

U SPOMEN

Dana 15. listopada navršilo se sedam godina
od kako nas je napustio naš striko, prastriko i kum

RAFAEL DUŽNOVIĆ
(1951. – 2018.)

Naš Rafo.

Počivaj u miru Božjem.

Vole te tvoji: Irena, Andrea i Erwin

SJEĆANJE

(18.X.2006. – 18.X.2025.)

na našu dragu suprugu, majku i baku

ANKICU GOGIĆ

Tužan je ovaj dan jer podsjeća na rastanak s tobom.
Vrijeme prolazi, sjećanja ne blijede, svima nam
beskrajno nedostaješ.
Počivala u miru Božjem.

Tvoji najmiliji

SJEĆANJE

na drage roditelje

ILIJU ANDRIĆA

(1913. – 1990.)

ANU ANDRIĆ rođ. Drijenčić

(1922. – 2018.)

S ljubavlju čuvamo uspomenu na vas i sve ono što ste učinili za nas.
Počivali u miru.

Kćer Ljiljana sa suprugom Tomislavom, djecom i njihovim obiteljima

IN MEMORIAM**FRANJO PETROVIĆ Vinka**

(15.IX.1949. – 20.X.2025.)

Deseta je godišnjica od tvog odlaska.
U našim si mislima i molitvama.
Nedostaješ nam...

Supruga i kćeri

IN MEMORIAM

(20.X.2015. – 20.X.2025.)

FRANJO PETROVIĆ

Uvijek ćeš živjeti u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru.

Tvoji brat i sestre: Anto, Željka i Jelena

U SPOMEN

Našim dragim roditeljima

DRAGICA ŠIMUNDIĆ

rođ. Dodik

(24.X.2019. – 24.X.2025.)

ANTO ŠIMUNDIĆ

Šimundija

(22.XI.2011. – 22.XI.2025.)

Kroz sve ove godine bez vas,
život nas uči da živimo od sjećanja,
od uspomena i u vjeri i nadi da ste vi našli
svoje zaslužno mjesto u Nebu.

S ljubavlju: vaša djeca s obiteljima

SJEĆANJE

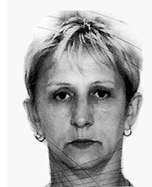
(24.X.2017. – 24.X.2025.)

BOJAN FRANJIĆ

Sine moj, tvoj odlazak ostavio je veliku prazninu
u našem životu, ali u mislima,
u srcu i u duši si uvijek prisutan.

Počivaj u miru i neka te nebeski anđeli čuvaju.

Mama Kata i sestra Matea

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 28. listopada navršit će se 18 godina
otkako nije s nama naša draga

MIRJANA IDŽAKOVIĆ

(28.X.2007. – 28.X.2025.)

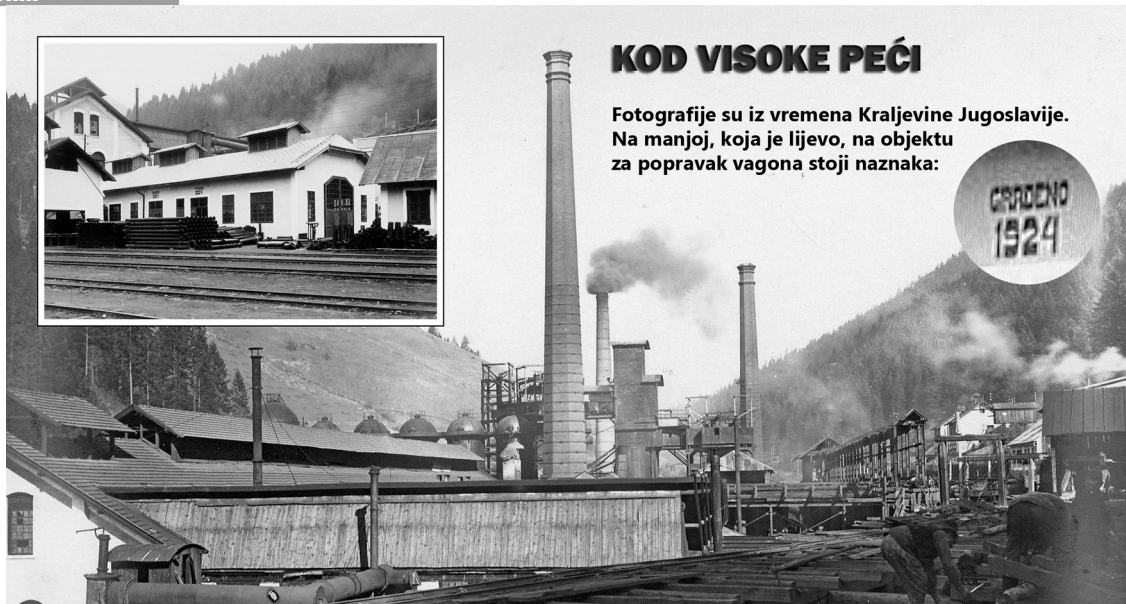
Ostaješ živjeti u našim srcima. Volimo te!

Počivaj u miru Božjem.

Suprug Nikola, sinovi Damir i Luka s obiteljima

IZ STARIH ALBUMA**KOD VIŠOKE PEĆI**

Fotografije su iz vremena Kraljevine Jugoslavije.
Na manjoj, koja je lijevo, na objektu
za popravak vagona stoji naznaka:

 BOBOVAC LIST VAREŠKIH HRVATA GOBINA 10211, • BROJ 309 • GIBONI 2025. Cijena 1,50 KM • 36 brojeva po 1,50 €					Autor: MILORD	"KOSI KVADRAT"	ALMA PRICA	HARI RONČEVIĆ	SJEVERNI JELEN LOPATAR	ŠTAP ZA TJERANJE VOLOVA	SRAM	NAJPOZ- NATIJA BOŽIČNA PJESMA
					PRHKOST TLA							
					GIBBONI- JEVA PJESMA							
					"METAR"		STOPER "BARCE- LONE", RONALD	DIO STROFE ŠARMERI U SLENGU				
					UPRAVO, TAMAN				RIJEČNI OTOK			
									RIJEČNI RIBAR			
					B	BILJKA JARMEN, RMANAC VRTLARI					NORVEŠKA POREZNI SLUŽBENIK	
					TENISAČ MONFILS					FRAN OLUJIĆ PAOLO S KISTOM		
ASOCIJA- CIJA NA NASLOV- NICU BOBOVCA BROJ 309 (KIČINA PJESMA)	ZLOBNA OSOBA, PAKOSNIK	ESTUARIJ (I GRAD) U JUŽNOJ AMERICI	TVAR ZA BRUŠENJE, TARIVO	DVIJE ŠESTINE	RUKAVČIĆ MJESTO ISUSOVE MLADOSTI							
												SPIRI- TISTIČKI SKUP
NAJVEĆI POLUOTOK SJEVERNE AMERIKE									ETIOPSKI ODLIČNIK ZALOGAJ HRANE			
POZOR- NOST, PAŽNJA (množ.)							RAČUNALNE SLIČICE ITANIN IMENJAK					
KORČU- LANI IZ BLATA								ANGLOAM. JED. MASE IRENA KRAČE				
NEJASNO SE VIDJETI											"NORTH" OGNJEN VUKOJEVIĆ	
DETALJAN OPIS PUTA, ITINERARIJ									UMAK			
OPERNI SOLI- STIČKI NAPJEV									PRVA ŽENA PO BIBLIJI			

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: rahlost, oprosti, m, slihi, baš, ada, rman, n, gael, fo, rukavić, zlatna jesen, labrador, ras, oprez, ikone, blačani, unca, nazirati se, n, itinerar, sos, kavačina, eva.

 BOBOVAC LIST VAREŠKIH HRVATA		osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš • za izdavača: Mario Mirčić • adresa uredništva: 71330 Vareš, Zvijezda 25, tel.: +387(0)66/116-025, fax: +387(0)32/843-094 • internetska adresa: http://www.vares-bobovac.com • e-mail: listbobovac@hotmail.com • žiroračun u KM: 3385802224035182 kod UniCredit Bank d.d., s naznakom: za list "Bobovac" • račun za devizne uplate: 20013680001, IBAN broj: BA39 3385 8048 2407 4883, SWIFT: UNCRBA 22 • cijena godišnje pretplate: BiH – 30 KM, zemlje regije i Europske unije – 106,80 KM (55 €), Sjeverna Amerika i Australija – 120,00 KM • naklada: 500 primjeraka • izlazi jedanput mjesečno • glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović • uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović • tisak: "Dobra knjiga" d.o.o. Sarajevo
--	--	---

Iz šumske ponude

Ovih jesenjih dana glavna aktivnost na planini Zvijezdi bila je branje gljiva, neumorna potraga ponajviše za vrganjima. Ako ćemo opet o mogućnostima varenškoga gastroturizma, onda bi tu svakako važno mjesto imalo i "šumsko meso", njegovo veličanstvo vrganj (*Boletus reticulatus*). Gljiva je to koja raste i koncem proljeća i podjesen, a može ga se pripremati na više načina, ili sušiti pa čuvati za čorbu kad zapuše.

Tragajući za njim, pretresalo se u zadnje vrijeme svaki šumarak i svaki proplanak, ne samo da se sa svojom čeljadi ili s dragom ukusno i zdravo pojede, već i za dobrom zaradom od korpi prepunjenih za otkup. Pored vrganja Zvijezda je puna i sunčanica, rujnica, lisičarki, mliječki, a tko zna dobro tražiti nađe gdjekad i kovrčastu kokicu, rijetku i zaštićenu vrstu. Razumije se, šuma ponudi i onih gljiva što se jedu samo jednom pa nikad više. A dok lutate šumom, ako se ništa i ne ubere, barem se uživalo u društvu planine.

Šumska klima godi svakome, a tko živi u planini i pravi je gorštak za njega se često u narodu veli: "vidi ga, k'o od brda odvaljen". Bistra izvorska voda, nebrojene ljekovite, jestive i vitaminske biljne vrste, sve je to za dobrobit organizma. Slikoviti gorski pejzaži i tišina šume dobri su također za dušu. A sve to skupa čini preduvjete za razvoj zdravstvenog, rekreacijskog i svakako gastroturizma, samo još da mi shvatimo što imamo...

